

HET DAGBOEK VAN MIJN ZIEL

Johannes XXIII

HET DAGBOEK VAN MIJN ZIEL

Een bloemlezing

ARCO REEKS 19

DE BOOG

Betsaida

INHOUD

<i>Ten geleide</i>	7
<i>Afkortingen</i>	9
1. HET DOEL VAN HET CHRISTELIJK LEVEN	11
2. DE VOLMAAKTE NAVOLGING VAN CHRISTUS	25
3. DE DEVOTIE TOT MARIA	39
4. HET VOORBEELD VAN DE HEILIGEN EN VAN DE MEESTERS	47
5. DE FUNDAMENTEN VAN DE PERSOONLIJKE HEILIGING	63
6. DE BEOEFENING VAN DE DEUGDEN	75
7. DE VRUCHTEN VAN EEN DEUGDZAAM LEVEN	95
8. DE BELEMMERINGEN VOOR GEESTELIJKE GROEI	107
9. DE GEDACHTEN AAN DE DOOD	125
<i>Chronologisch overzicht van het leven van Johannes XXIII</i>	135

TEN GELEIDE

De complete vertaling van *Il Giornale dell'anima* (Het dagboek van mijn ziel) van paus Johannes XXIII werd – tezamen met enkele andere geschriften – door Lannoo reeds in 1965 uitgegeven. Het werd een lijvig boek van 550 bladzijden, dat nu alleen nog antiquarisch beschikbaar is. Een uniek document, waaraan de schrijver begon toe hij veertien was en voortzette tot een maand voor zijn overlijden, op 81-jarige leeftijd. Ter gelegenheid van zijn heiligverklaring verscheen in Italië in 2014 een bloemlezing uit het dagboek, verrijkt met enkele stukken die in de tussentijd beschikbaar waren gekomen. Deze bloemlezing wordt u hier aangeboden.

Het bijzondere van deze bloemlezing is dat de geselecteerde gedeelten uit het dagboek thematisch zijn geordend. Dit vergemakkelijkt het binnendringen in de geest van deze grote heilige die paus Johannes was: hij verenigde een brede visie en een grote werklust met een diepe geestelijke verbondenheid met Christus. En daarbij liet hij zich altijd leiden door zijn wapenspreuk: “Gehoorzaamheid en vrede.” De bloemlezing uit zijn dagboek, die de lezer nu in handen heeft, biedt een nieuwe gelegenheid kennis te maken met de ‘ziel van deze heilige’. En ze kan – zo hopen wij – met vrucht worden gebruikt als hulpmiddel bij gebed en meditatie.

Onze dank gaat uit naar uitgeverij Lannoo voor het beschikbaar stellen van haar vertaling, alsmede naar al degenen die deze uitgave mogelijk hebben gemaakt. Moge al wie deze bloemlezing lezen, iets ervaren van de zo evangelische spiritualiteit van paus Johannes: even eenvoudig als diep, even realistisch als vervuld van hoop, en even ernstig als blijmoedig.

De uitgever
Amsterdam, Pasen 2016

AFKORTINGEN

CSEL	<i>Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum</i>
GO	Ignatius van Loyola, <i>Geestelijke Oefeningen</i>
NC	Thomas a Kempis, <i>Over de navolging van Christus</i> (Oorspronkelijk geschreven in het Latijn; Latijnse uitgaven dragen als titel: <i>De imitatione Christi</i>)
PL	<i>Patrologia Latina</i>

Boeken uit de *Bijbel*:

Apk	De Apokalyps (De Openbaring van Johannes)
Ef	De brief aan de christenen van Efeze
Ex	Exodus
Fil	De brief aan de christenen van Filippi
Gal	De brief aan de Galaten
Heb	De brief aan de Hebreëën
Hoogl	Hooglied
Jak	De brief van Jakobus
Job	Job
Joh	Het evangelie van Jezus Christus volgens Johannes
Js	Jesaja
Kol	De brief aan de christenen van Kolosse
Lc	Het evangelie van Jezus Christus volgens Lucas
Mt	Het evangelie van Jezus Christus volgens Matteüs
Ps	De Psalmen
Rom	De brief aan de christenen van Rome
Sir	Wijsheid van Jezus Sirach
Spr	Spreuken
Wijsh	Wijsheid
1 Joh	De eerste brief van Johannes
1 Kor	De eerste brief aan de christenen van Korinte
1 Pe	De eerste brief van Petrus
2 Kon	Het tweede boek Koningen

HET DOEL VAN HET CHRISTELIJK LEVEN

[1928] 651*

De fundamentele waarheid: *God*. Alles hebben wij ontvangen van Hem; en alles moeten wij aan Hem teruggeven.

Alles van Hem: dit vraagt van ons een groot geloof en de erkenning volkomen afhankelijk van Hem te zijn. Alles aan Hem: dit vraagt van ons dat wij Hem onophoudelijk danken en loven, Hem eer brengen als Vader, en dat wij ons overal en altijd, speciaal in het gebed, laten leiden door een edelmoedige en dappere liefde.

De rest is voor ons leven niet van betekenis. Hierin bestaat heel onze vreugde en heel ons geluk: "Gij hebt ons, Heer, gemaakt voor U."¹

[1928] 654

Het doel. Naar God verlangen, Hem altijd en in alles zoeken, beminnen en dienen. Op grond van dit doel, vier conclusies:

- 1) steeds aan Hem denken met gevoelens van liefde;
- 2) naar Hem verlangen met overvloedige gebeden en blijken van edelmoedigheid;
- 3) de middelen kiezen die de Voorzienigheid ons aanreikt;
- 4) bij onze keuze de voorkeur geven aan de beste middelen.

[1928] 659

De rechtvaardigheid van God. 1) *Zij wacht op ons*, terwijl ze ons verdraagt met zoveel geduld, ons vergeeft met zoveel

* De vet gedrukte nummers verwijzen naar de paragraafnummering van het volledige dagboek zoals uitgegeven door uitgeverij San Paolo onder de titel *Il giornale dell'anima e altri scritti di pietà* (2003). Ook een deel van de noten is overgenomen uit deze uitgave.

1 Vgl. de h. Augustinus, *Belijdenissen*, I, 1, 1: "Gij maakt dat de mens er zijn vreugde in vindt U te loven. Want Gij hebt ons gemaakt voor U en onrustig is ons hart totdat het rust vindt in U."

vergevingsgezindheid en ons waarschuwt met zoveel wijsheid.

2) *Zij beproeft ons.* De beproeving noodzaakt ons om boete te doen en te mediteren; het goede aan de beproeving is de verzachting en de vertroosting aan het einde ervan; ze maakt ons heilig door aan de wereld af te sterven en er afstand van te nemen.

3) *Zij slaat ons:* met soms beslissende crisissen in ons leven; met de dood, de straf voor onze zonde en voltrekking van het offer; in de eeuwigheid: met de hel zonder uitweg – wat God verhoede – of met het vagevuur.

[1928] 661

Rechtvaardigheid en barmhartigheid.

De rechtvaardigheid wacht op ons: de barmhartigheid gaat ons vooraf.

De rechtvaardigheid beproeft ons; de barmhartigheid staat ons bij.

De rechtvaardigheid slaat ons; de barmhartigheid redt ons.

[1940] 751

De grote barmhartigheid. Een gewone barmhartigheid is niet voldoende. Het gewicht van de sociale en persoonlijke onrechtvaardigheid is zo zwaar, dat een gebaar van gewone liefde niet voldoende is om deze te vergeven. Men smeekt dus om de grote barmhartigheid. Deze is in overeenstemming met de grootheid zelf van God. “Overeenkomstig zijn grootheid is ook zijn barmhartigheid.” (Sir 2,18)² Het is een waar woord dat onze ellende de troon is van de goddelijke

2 Paus Johannes was gewoon de Bijbel in de Vulgaatvertaling te lezen. Hij citeert in zijn dagboek de Bijbel dan ook in het Latijn. Ten behoeve van de leesbaarheid is er voor gekozen binnen de lopende tekst zowel deze als andere Latijnse citaten in het Nederlands weer te geven. Enkele van de Latijnse citaten die niet uit de Bijbel stammen, worden vermeld in een voetnoot.

barmhartigheid. Nog beter gezegd, de mooiste naam en eigenschap van God is deze: barmhartigheid. Dit moet ons te midden van onze tranen groot vertrouwen inboezemen. "De barmhartigheid overtreft het oordeel." (Jak 2,13) Dit lijkt teveel gezegd. Maar dit kan niet teveel zijn, wanneer het mysterie van de Verlossing hier geheel en al op berust en wanneer men in de barmhartigheid een teken van uitverkiezing en redding kan zien. "Ontferm U over mij, o God, overeenkomstig uw grote barmhartigheid." (Ps 51,3)

[1903] 316

De studie geeft mij in deze dagen reden tot grote bezorgdheid. Maar uiteindelijk is dit allemaal eigenliefde. Men meent dat men niet waarlijk een groot mens kan zijn, als men niet uitermate geleerd is. Dat wil zeggen, redeneren volgens de stelregels van de wereld; en toch is het beter dat wij er ons aan wennen hierover anders te denken. Mijn ware grootheid bestaat uit het geheel en al en op volmaakte wijze doen van Gods wil. Als God van mij zou eisen dat ik mijn boeken zou verbranden en dat ik een arme lekenbroeder zou worden, bestemd voor de nederigste diensten in het een of ander onbekend en onbeduidend klooster, dan zou mijn hart bloeden, maar ik zou het moeten doen en zo zou ik werkelijk groot worden. Laten wij ons dus vooral het hoofd niet op hol laten brengen. "In niets overdrijven."³

[1903] 336

"Mijn vriend, waartoe zijt gij gekomen?" (Mt 26,50) Om God te kennen, om Hem lief te hebben, om Hem mijn gehele leven te dienen; om na de dood voor eeuwig in het paradijs van zijn nabijheid te genieten. Alle antwoorden die de wetenschap geeft, wegen niet op tegen deze eenvoudige woorden van de schoolcatechismus.

3 *Ne quid nimis*. Vgl. Terentius, *Andria*, 1^e akte, r. 61.

De plichten van mijn leven zijn samen te vatten in deze drie woorden en ik hoef niets anders te doen dan dit: God kennen, liefhebben en dienen, altijd en tot iedere prijs; Gods wil moet de mijne zijn, deze alleen moet ik zoeken, ook in de allerkleinste dingen. En dit is het eerste en fundamentele beginsel.

[1903] 394

De gulden en verheven conclusie van alle meditatie van deze eerste dag is het principe van de gelijkmoedigheid. In de theorie doe ik in dit opzicht wonderen, maar in de praktijk ben ik iemand die zich allerm minst aan deze stelregel houdt. Wanneer er in mijn omgeving iets gebeurt dat mijn persoon, al is het ook maar indirect, raakt, dan kwellen de fantasie en de eigenliefde mij in hoge mate. En toch is de sluitsteen van het geestelijk bouwwerk dit: niet mijn eigen wil volgen, maar die van God; altijd bereid zijn de meest uiteenlopende zaken te aanvaarden, hoe onaangenaam zij ook kunnen zijn voor mijn gevoel en mijn trots.

[1930] 686

Ten gevolge van de goddelijke genade voel ik mij en wil ik ook werkelijk onverschillig zijn ten opzichte van alles dat de Heer met mij voor heeft, wat mijn toekomst betreft. De praatjes van de wereld over mijn aangelegenheden raken mij ten enenmale niet. Ik ben bereid zo te leven, ook al zou de tegenwoordige staat van zaken nog jarenlang onveranderd moeten blijven. Ik zal nooit een wens uiten in verband met verandering, of de geringste toespeling hierop maken, hoeveel mij dat ook kost. "Oboedientia et pax – Gehoorzaamheid en vrede." Dat is mijn bisschoppelijk devies. Ik wil sterven met de vreugde altijd, ook in kleinigheden, eer bewezen te hebben aan mijn devies.

Inderdaad, als ik mijzelf ondervraag, dan zou ik niet anders weten te wensen of te doen dan datgene wat ik nu doe.

[1932] 709

(...) Het te bereiken doel: ons leven oriënteren naar de precieze wil van God in ons. Gesteltenissen van de geest: nalatigheid, ontrouw, kleinmoedigheid; of juist: moed en edelmoedigheid. Deze laatste moeten wij hebben.

[1957] 898

Mijn bescheiden en nu tenslotte toch wel lang leven heeft zich afgewikkeld als een kluwen, in het teken van eenvoud en zuiverheid. Zonder enige moeite erken ik en herhaal ik dat ik niets, maar dan ook totaal *niets waard* ben.

De Heer heeft mij doen geboren worden uit arme lieden en Hij heeft overal aan gedacht. Ik heb Hem zijn gang laten gaan. Van jong priester af heeft mij de spreuk "gehoorzaamheid en vrede" getroffen van pater Cesare Baronio⁴, die met gebogen hoofd de voet van de heilige Petrus kuste; en ik heb alles over mij laten komen, en ik heb mij in volmaakte overeenstemming met de beschikkingen van de Voorzienigheid laten leiden. Werkelijk, "de wil van God is mijn vrede". Al mijn hoop is gevestigd op de barmhartigheid van Jezus, die mij tot zijn priester en dienaar heeft gewild; Hij was vol vergeving "voor mijn ontelbare zonden, beledigingen en nalatigheden"⁵ en Hij zorgt ervoor dat ik nog flink en krachtig ben.

[1958] 902

Graag betrek ik het "vrede en alle goeds" op de woorden van de heilige Gregorius van Nazianze: "De wil van God is onze vrede." Daarmee is meteen alles duidelijk. De vrede is het summum van de goederen: de levende kern van deze goederen is de wil van God. Niet onze wil, maar de wil die door onze roeping als een zaad in onze

4 Vgl. Angelo Roncalli, *Il Cardinale Cesare Baronio*, Roma: Edizioni di Storia e Letteratura 1961, 46. Vgl. ook nr. 638.

5 *Missale Romanum*, Offertorium (Gebed bij de offerande).

geest is gezaaid. Een antwoord op een roeping tot het religieuze leven dat niet zou bestaan uit het zoeken van en leven overeenkomstig de wil van de Heer, zou vals en bedrieglijk zijn. Het zich voegen naar de wil van de Heer in ons leven is de sleutel die ons de schatten van ons bestaan ontsluit: het is de betrouwbare gids die ons leidt naar het geluk, hierbeneden op aarde en voor eeuwig in de hemel: het is de bevestiging van de ware innerlijke vrede, die veel vrede rondom ons verspreidt. O! wat herhaal ik graag die treffende woorden van de Griekse kerkvader: “De vrede van God is onze vrede.” Wat breng ik ze graag in verband met het motto van de franciscanen dat ‘vrede’ verbindt met ‘alle goeds’, wat verwijst naar de gelukkige afloop van ons leven!

De heilige Paulus spreekt over “vrede en vreugde” (Rom 14,17). Een moderne asceet wiens zaligverklaringsproces is geopend, en die ik in 1916 in een dierbaar gesprek leerde kennen: mgr. Vincenzo Tarozzi⁶, heeft ter onthulling van de geheimen van de innerlijke vrede van de zielen die

6 Tarozzi werd geboren in Castelfranco (Bologna) op 11 juni 1849. Hij studeerde op het seminarie van Bologna en werd priester gewijd in 1871. Hij was een vermaard latinist en werd om zijn gaven op dit gebied in 1883 naar Rome ontboden door Leo XIII. Als ‘secretaris voor de Latijnse letteren’ werkte hij aan de redactie van talrijke encyclieken van deze paus. Terzelfder tijd beëindigde hij zijn functie als vice-rector van het seminarie van Bologna om eerst spiritueel te worden van het Pius seminarie te Rome (1883), vervolgens van het Collegio Leoniano (1903) en, vanaf 1913, van het Vaticaanse kleinseminarie. Hij overleed op 17 december 1918. In deze functie kende en begeleidde hij talrijke geestelijken; daarnaast bekleedde hij nog andere functies met een grote verantwoordelijkheid. De latere kardinaal Ernesto Ruffini was de bezorger van zijn postume *Scritti Ascetici*, Città del Vaticano 1939. Het eerste geschrift daarvan heeft als leidraad gediend voor een deel van deze noten en bevat citaten die vaak niet heel letterlijk zijn, en waar Roncalli uit heeft geput. Het ‘Archivio Roncalli-Capovilla’ te Sotto il Monte bevat het geschrift: *Industria per la vita interiore*, Pompei 1953. Op pagina 1 staat deze handgeschreven aantekening: “Uiterst waardevolle en dierbare bladzijden. Zalig die de intieme kern en de schoonheid ervan weet te lezen en te verdiepen. Bladzijden van een heilige. † Angelo Giuseppe kard. Roncalli patriarch van Venetië”.

door God zijn geroepen tot de hoogste toppen van de volmaaktheid, in bladzijden van een hemelse schoonheid heel de betekenis gevat van de woorden van de heilige Augustinus: "Heer, geef mij uw vrede en doe met mij zoals U wilt: ik weet dat U mij liefheeft."⁷

[1900] 213

Ik hernieuw mijn voornemen werkelijk heilig te willen worden, en ik verzeker nogmaals ten overstaan van U, o zoet Hart van mijn Meester Jezus, U te willen beminnen zoals Gij dit wenst, en mij geheel en al van uw geest te willen doordringen. Intussen zijn er vier besluiten die ik mij voorstel na te leven, "hier en nu en altijd", om een beetje vooruit te komen. In de eerste plaats geestelijke verbondenheid met Jezus, de inkeer tot zijn Hart vanaf de vroege morgen tot de late avond en indien mogelijk ook 's nachts in de slaap. "Ik slaap, maar mijn hart waakt." (Hoogl 5,2) En dan moet ik al mijn krachten richten op het rozenkransgebed. In de tweede plaats moet ik het nooit vergeten: "Doe dat wat je doet"⁸, d.w.z. ik moet mij steeds van iedere handeling bewust zijn.

[1903] 303

Door er steeds mee geconfronteerd te worden, heb ik mij van één ding overtuigd: nl. hoe verkeerd het denkbeeld is dat ik mij gevormd heb van de vroomheid in verband met mijzelf. Bij al mijn verschillende handelingen, bij de kleine gebreken die ik onmiddellijk opmerkte, riep ik het beeld op van de een of andere heilige die ik in de geringste kleinigheid wilde navolgen, zoals een schilder precies een schilderij van Rafaël kopieert. Ik zei altijd tot mijzelf dat als de heilige Aloysius zich in mijn plaats bevond, hij zus of zo zou doen en dit of dat, enz. Nu deed zich echter het geval

⁷ Aan Augustinus toegeschreven door Tarozzi.

⁸ *Age quod agis*. Vgl. Thomas a Kempis, *De imitatione Christi*, III, 47.

voor dat ik er nooit in slaagde hetgeen ik mij voorgenomen had, te realiseren, en ik werd er boos over. Dit is een verkeerd systeem. Ik moet van de deugd van de heiligen de hoofdzaak en niet de bijkomstigheden willen zien. Ik ben de heilige Aloysius niet, ik behoef ook niet heilig te worden op de wijze waarop hij dit gedaan heeft, maar zoals mijn andere aard, mijn karakter en mijn andere omstandigheden dit met zich meebrengen. Ik moet niet de magere, bloedeloze reproductie zijn van een voorbeeld dat op zichzelf misschien wel volmaakt is. God wil dat wij, wanneer wij de voorbeelden van de heiligen volgen, ons het wezen van hun deugd eigen maken en het aanpassen aan onze persoonlijke aanleg en speciale omstandigheden. Als de heilige Aloysius degene zou zijn die ik ben, dan zou hij heilig worden op een wijze die totaal afwijkt van zijn eigen wijze van vroeger.

[1903] 314

De gedachte dat ik de verplichting heb en dat het mijn voornaamste en enige taak is om tot iedere prijs een vroom mens te worden, moet een punt van mijn voortdurende bezorgdheid uitmaken: een serene, kalme bezorgdheid echter, en niet zwaarwichtig en alles overheersend. Daar moet ik elk moment aan denken, vanaf het ogenblik dat ik 's morgens mijn ogen open, totdat ik 's avonds slapen ga. Laten wij dus niet terugkeren naar de gewoonten en gebruiken van weleer. Gemoedsrust en vrede, maar ook standvastigheid en onverzettelijkheid. Ik moet in het geheel niet op mijzelf afgaan en geen hoge dunk van mijzelf hebben en dit moet samengaan met een ononderbroken, liefdevolle verstandhouding tot God. "Dit is de opdracht, dit het werk. O goede Jezus, sta mij bij! Maria, Maria, toon dat gij een moeder zijt."

[1904] 431

Wanneer ik de eerste jaren van het leven van de heiligen bestudeer, lijkt het dan soms niet of zij zich op een weg begeven hebben die geheel tegengesteld is aan die waarop hun natuurlijke aanleg, hun prachtige deugden hen schenen te moeten brengen? En toch werden zij heiligen en wat voor heiligen, hervormers van de maatschappij, stichters van beroemde orden! Zij bezaten de heilige onverschilligheid: zij waren bereid om te luisteren naar de stem van God, die ook tot hen sprak zoals Hij tot mij spreekt; zij wogen datgene wat geschieden moest niet af aan hun eigenliefde, maar met gesloten ogen legden zij zich met gloed toe op alles wat God van hen wilde.

“Zie toe,” mijn beste, “zie toe en handel overeenkomstig het voorbeeld” (Ex 25,40) : in alles. Mijn hele doen en laten is gewoonweg eigenliefde. Als ik alleen mijn eigen inzichten volg, dan werk en zwoeg ik ... zonder iets te bereiken.

Als ik inderdaad een groot, groot priester wil worden, dan moet ik afstand doen van alles, zoals Jezus aan het kruis, en alle gebeurtenissen van mijn leven, de hogere beschikkingen ten opzichte van mij, beoordelen vanuit mijn geloof. Laten wij in vredesnaam de kritiek terzijde laten: “O heilige eenvoud, o heilige eenvoud!”

[1940] 799

Ik heb deze dagen voor mijn retraite gekozen, omdat het de eerste dagen zijn van mijn zestigste jaar. Ik kom dus in de periode waarin iemand oud begint te worden en dit ook van zichzelf zegt. Dat tenminste de ouderdom één enkele poging mag zijn om de volmaaktheid te bereiken die ik als bisschop zou moeten bezitten, maar waar ik nog zo ver van verwijderd ben! Het betekent al iets de aanvang ervan te heiligen met gebed en meditatie, in een geest van boetedoening; zeker is dit de Heer welgevallig; het is een smeekbede om barmhartigheid.

[1947] 820

Geen enkele verleiding, wat betreft eerbewijzen in de wereld en in de Kerk, kan mij voortaan nog beroeren. Ik ben nog onder de indruk van datgene wat de Heilige Vader heeft willen doen, toen hij mij naar Parijs stuurde. Of ik nog een andere rang in de hiërarchie zal verkrijgen of niet, is mij geheel en al onverschillig.⁹ Dit geeft mij grote rust. En het laat mij vrijer bij het volbrengen van mijn plicht, wat deze ook van mij zal vragen. Het is goed dat ik mij gereed houd voor een grote tegenslag of vernedering. Dat zal het teken van mijn uitverkiezing zijn.

Moge de hemel willen dat dit het begin zal zijn van mijn ware heiliging, zoals dat het geval was bij de meest uitverkoren zielen die in de laatste jaren van hun leven het stempel van genade ontvingen, dat hen tot echte heiligen maakte. Het denkbeeld van pijn jaagt mij vrees aan. Ik ben bang niet opgewassen te zijn tegen fysieke pijnen. Kon ik maar met bloed voor Jezus getuigen; welk een genade en eer zou dit voor mij zijn!

[1961] 957

Deze innerlijke impuls die mij in deze dagen heeft verast, voel ik in mijn hart als een trilling en als een nieuwe geest, als een stem die mij edelmoedigheid en enthousiasme schenkt en waarvan ik graag de drie voornaamste kenmerken wil noemen:

1) totaal losstaan van alles en volmaakte onverschilligheid, zowel voor blaam als voor lof en voor alles wat er in de wereld gebeurt en dat voor mij ernstige gevolgen zou kunnen hebben;

2) voor de Heer ben ik een zondaar en van generlei betekenis; ik leef uit de barmhartigheid van Jezus, aan wie ik alles verschuldigd ben en van wie ik alles verwacht: aan Hem onderwerp ik mij, ook door mij geheel en al door zijn

9 Het lag in de lijn der verwachtingen dat hem na het nuntiuschap in Frankrijk de kardinaalsbonnet zou worden overreikt.

lijden en smarten te laten omvormen, in volledige overgave aan absolute gehoorzaamheid en geheel overeenkomstig zijn wil. Nu meer dan ooit en “zolang ik zal leven en in alle omstandigheden: gehoorzaamheid en vrede”;

3) algehele bereidheid om te leven en te sterven als de heilige Petrus en de heilige Paulus, en om alles tegemoet te treden, zelfs boeien, pijnen, verbanning en martelaarschap, tot welzijn van de heilige Kerk en van alle zielen die door Christus zijn verlost. Ik voel de zwaarte van mijn opdracht en ik sidder, omdat ik weet dat ik zwak en onstandvastig ben. Maar ik vertrouw op de gekruisigde Christus en op zijn Moeder en ik houd mijn blik gericht op de eeuwigheid.

[1961] 968

O Jezus, hier sta ik dan voor U, die voor mij lijdt en sterft, oud als ik nu tenslotte ben geworden, op weg naar het einde van mijn dienst en van mijn leven. Houd mij heel dicht bij uw hart dat in eenzelfde hartenklop slaat als het mijne. Ik vind het heerlijk mij onlosmakelijk met U verbonden te voelen, door een gouden ketting die aaneengesmeed is door lieflijke schakels.

De eerste: de gerechtigheid die mij dwingt om altijd mijn God in alles te vinden.

De tweede: de Voorzienigheid en de goedheid, die mijn schreden zullen leiden.

De derde: de onuitputtelijke en uiterst geduldige naastenliefde.

De vierde: het offer, dat mij moet vergezellen en waarvan ik mij op ieder moment bewust wil en moet zijn.

De vijfde: de glorie die Jezus mij voor dit en voor het eeuwige leven verzekert.

O gekruisigde Christus, “mijn liefde en mijn barmhertigheid, nu en in eeuwigheid.” “Vader, indien Gij het wilt, laat dan deze kelk aan mij voorbijgaan; maar niet mijn doch uw wil geschiede.” (Lc 22,42)